

628/2023

Helsingissä 29.3.2023

Maa- ja metsätalousministeriön asetus- luokan eläintautien vastustamisesta

Maa- ja metsätalousministeriön päätöksen mukaisesti säädetään eläintaulain (76/2021) sekä eläinten lääkitsemisestä annetun lain (387/2014) 9 §:n 2 ja 3 momentin nojalla:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tätä asetusta sovelletaan eläintaulain (76/2021) 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa määriteltyn a-luokan tautien vastustamiseen.

Tässä asetuksessa säädetään:

- 1) kielloista rokottaa eläimiä a-luokan tauteja vastaan;
- 2) poikkeuksista eläinterveyden todistamista koskeviin vaatimuksiin maan sisäisissä maaeläinten ja tuotteiden siirroissa;
- 3) loppudesinfektiosta pitopaikassa, jossa taudin esiintyminen on vahvistettu;
- 4) afrikkalaisen sikaruton vuoksi perustettavista vyöhykkeistä sekä taudintorjuntatoimenpiteistä niillä.

2 §

Määritelmät

Tässä asetuksessa käytetään eläintaulain 3 §:n sekä tarttuvista eläintaudeista sekä tiettyjen eläinterveyttä koskevien säädösten muuttamisesta ja kumoamisesta annetun

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 2016/429
(eläinterveys sääntö) 4 artiklan määritelmiä.

3 §

Rokotuskiellot

Eläinten rokottaminen seuraavia a-luokan tauteja vastaan on kielletty:

- 1) afrikkalainen hevusrutto;
- 2) afrikkalainen sikarutto;
- 3) epitsoottinen vertamuodostavan kudoksen kuolio (EHN);
- 4) karjaruttoviruksen aiheuttama tartunta;
- 5) klassinen sikarutto;
- 6) korkeapatogeeninen lintuinfluenssa;
- 7) lammas- ja vuohirokko;
- 8) Lumpy skin -tautiviruksen aiheuttama tartunta;
- 9) Newcastle'n tautiviruksen aiheuttama tartunta muilla linnuilla kuin vankeudessa pidettäviksi linnuiksi määritellyillä kyyhkysillä;
- 10) pikkumärehtijäruttoviruksen aiheuttama tartunta (PPR);
- 11) Rift Valley -kuumeviruksen aiheuttama tartunta;
- 12) *Burkholderia mallei* -tartunta (räkätauti);
- 13) suu- ja sorkkatauti;
- 14) *Mycoplasma mycoides* subsp. *mycoides* SC -tartunta (tarttuva naudan keuhkorutto, CBPP);
- 15) vuohen tarttuva keuhkorutto (CCPP).

4 §

Poikkeaminen eläinterveystodistusta koskevista vaatimuksista siirrettäessä maaeläimiä ja niistä saatuja tuotteita a-luokan taudin vuoksi perustetulta vyöhykkeeltä

Silloin kun pidettäviä maaeläimiä taikka niiden sukusoluja tai alkioita siirretään eläintautilain 26 §:ssä tarkoitetun tai mainitun lain 61 §:ssä tarkoitettuna kiireellisenä toimenpiteenä perustetun rajoitusvyöhykkeen tai väliaikaisen rajoitusvyöhykkeen ulkopuolelle vyöhykettä koskevassa päätöksessä sallitulla tavalla tai aluehallintoviraston poikkeusluvalla, siirrossa ei vaadita eläinterveyssäännösten 143 tai 161 artiklassa tarkoitettua eläinterveystodistusta edellyttäen, että eläimiä, sukusoluja tai alkioita ei siirretä Suomen rajojen ulkopuolelle. Tällaisia lähetyksiä on seurattava asiakirja, jonka avulla eläimet, sukusolut ja alkioit voidaan jäljittää ja jossa on viittaus vyöhykkeen perustamista koskevaan päätökseen. Eläimiä, sukusoluja tai alkioita lähettävien, kuljettavien ja vastaanottavien toimijoiden on säilytettävä asiakirjat ja pidettävä lähetyksistä kirjaa.

Silloin kun maaeläimistä saatavia luokkaan 2 tai 3 kuuluvia sivutuotteita siirretään eläintautilain 26 §:ssä tarkoitetun tai mainitun lain 61 §:ssä tarkoitettuna kiireellisenä toimenpiteenä perustetun rajoitusvyöhykkeen ulkopuolelle vyöhykettä koskevassa päätöksessä sallitulla tavalla tai aluehallintoviraston poikkeusluvalla, siirrossa ei vaadita Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/429 täydentämisestä tiettyjen luetteloitujen tautien ehkäisemistä ja torjuntaa koskevien sääntöjen osalta annetun komission delegoidun asetuksen (EU) 2020/687 22 artiklan 5 kohdassa tarkoitettua eläinterveystodistusta edellyttäen, että sivutuotteita ei siirretä Suomen rajojen ulkopuolelle. Tällaisten lähetysten mukana olevassa kaupallisessa asiakirjassa on oltava viittaus vyöhykkeen perustamista koskevaan päätökseen.

Silloin kun maaeläimistä saatuja eläinperäisiä tuotteita siirretään eläintautilain 26 §:ssä tarkoitetun tai mainitun lain 61 §:ssä tarkoitettuna kiireellisenä toimenpiteenä perustetun rajoitusvyöhykkeen tai väliaikaisen rajoitusvyöhykkeen ulkopuolelle vyöhykettä koskevassa päätöksessä sallitulla tavalla tai aluehallintoviraston poikkeusluvalla, siirrossa ei vaadita eläinterveyssäännösten 167 artiklassa tarkoitettua eläinterveystodistusta edellyttäen, että eläinperäisiä tuotteita ei siirretä Suomen rajojen ulkopuolelle. Tällaisten lähetysten mukana olevassa kaupallisessa asiakirjassa on oltava viittaus vyöhykkeen perustamista koskevaan päätökseen.

Tässä pykälässä tarkoitettuja lähetyksiä koskevasta kirjanpidosta tulee toimittaa viipymättä tiedot eläinterveysviranomaiselle tämän sitä pyytäessä. Kirjanpidon vähimmäissäilytysaika on kolme vuotta. Toimijan on keskeytettävä ilman eläinterveystodistusta tapahtuvat siirrot välittömästi, jos toimija havaitsee, että eläinterveysvaatimuksia on rikottu.

5 §

Puhdistus ja loppudesinfektio

Ruokaviraston tulee eläintautilain 25 §:n 4 momentin ja eläinterveyssäännösten 61 artiklan nojalla päättää, että maaeläinten pitopaikassa, jossa tartunnan esiintyminen on vahvistettu, suoritetaan lopullinen puhdistus ja desinfektio komission delegoidun asetuksen (EU) 2020/687 liitteen IV mukaisesti. Päätökseen tulee ottaa tarvittavat määräykset, joilla varmistetaan, että kaikki pitopaikassa olevat, kyseessä olevan taudin todennäköisesti saastuttamat eläimistä saadut sivutuotteet ja eläinperäiset tuotteet, rehut, kuivikkeet ja muut aineet, tavarat ja jätteet hävitetään tai käsitellään siten, että niissä mahdollisesti olevat taudinaiheuttajat tuhoutuvat.

2 luku

Afrikkalaisen sikaruton vuoksi perustettava tartuntavyöhyke

6 §

Tartuntavyöhykkeen perustaminen

Luonnonvaraisessa villisiassa todetun afrikkalaisen sikaruton esiintymispaikan ympärille perustetaan eläintautilain 26 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettu, komission delegoidun asetuksen 2020/687 63 artiklan mukainen tartuntavyöhyke. Tartuntavyöhykkeen raja voi sijaita korkeintaan 50 kilometrin etäisyydellä taudin esiintymispaikasta, ellei ole erityisiä syitä perustaa laajempaa vyöhykettä.

Kun tartuntavyöhykkeeseen kuuluvia alueita sisällytetään rajoitusvyöhykkeeseen II, joka perustetaan afrikkalaista sikaruttoa koskevista erityisistä taudintorjuntatoimenpiteistä ja täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2021/605 kumoamisesta annetun komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2023/594 liitettä I muuttamalla, tartuntavyöhyke tulee rajojensa osalta mukauttaa rajoitusvyöhykkeeseen siten kuin mainittu täytäntöönpanoasetus edellyttää.

7 §

Tartuntavyöhykkeellä sovellettavat toimenpiteet

Kunnaneläinlääkäri on tarkastettava edustava määrä sellaisia tartuntavyöhykkeellä sijaitsevia sikojen pitopaikkoja, joihin aluehallintoviraston tekemän riskiarvioinnin perusteella arvioidaan sisältyvän suurin riski afrikkalaisen sikaruton leviämisestä, sekä tarkastuksen yhteydessä tarkistettava sikojen merkinnät ja eläinluettelot sekä se, että suorat ja epäsuorat kontaktit pidettävien sikojen ja luonnonvaraisten villisikojen välillä on estetty tehokkaasti.

Ruokaviraston on komission delegoidun asetuksen (EU) 2020/687 64 ja 65 artiklassa tarkoitettuina riskienvähentämis- ja bioturvaamistoimenpiteinä:

1) kiellettävä luonnonvaraisesta villisiasta saadun lihan ja käsittelemättömien sivutuotteiden, villisian osien sekä materiaalien ja välineiden, jotka voivat olla afrikkalaisen sikaruton viruksen saastuttamia, tuominen tartuntavyöhykkeellä sijaitseviin pitopaikkoihin;

2) määrättävä sikojen pitopaikoista vastuussa olevia huolehtimaan siitä, että suorat ja epäsuorat kontaktit tartuntavyöhykkeellä pidettävien sikojen ja luonnonvaraisten villisikojen välillä on estetty tehokkaasti;

3) määrättävä sikojen pitopaikoissa käyvät henkilöt pukeutumaan vain kyseisessä pitopaikassa käytettäviin suojavaatteisiin, vaihtamaan jalkineensa eläinsuojien sisään- ja uloskäynnin yhteydessä niin, että eläinsuojissa käytettävien jalkineiden ja eläinsuojien ulkopuolella käytettävien jalkineiden jalanjäljet eivät kohtaa, pesemään ja desinfioimaan kätensä ja jalkineensa eläinsuojaan tullessaan ja sieltä poistuessaan sekä pitopaikoista vastuussa olevia toimijoita varaamaan mahdollisuus jalkineiden desinfiointiin sekä käsien pesuun ja desinfiointiin;

4) määrättävä aluehallintovirasto huolehtimaan, että kaikki tartuntavyöhykkeellä lopetetut ja kuolleena löydettyt luonnonvaraiset villisiat tutkitaan ja niistä otetaan näytteitä afrikkalaisen sikaruton varalta;

5) määrättävä aluehallintovirasto huolehtimaan, että kaikkien tartuntavyöhykkeellä ammuttujen, muutoin lopetettujen ja kuolleena löydettyjen luonnonvaraisten villisikojen ruhot ja elimet hävitetään tavalla, josta ei aiheudu afrikkalaisen sikaruton leviämisen vaaraa; sekä

6) määrättävä metsästäjiä toimittamaan seurantanäytteet kaikista ammutuista luonnonvaraisista villisioista tutkittavaksi afrikkalaisen sikaruton varalta.

Ruokaviraston on 2 momentissa mainittujen säännösten mukaisina toimenpiteinä lisäksi:

1) kiellettävä muu luonnonvaraisten villisikojen metsästys kuin aluehallintoviraston järjestämä metsästys tartuntavyöhykkeeseen kuuluvalla alueella, jolla tartuntaa todennäköisesti esiintyy, sekä, jos sen arvioidaan olevan välttämätöntä, muuta maastossa tapahtuvaa toimintaa, joka todennäköisesti levittää tartuntaa;

2) määrättävä, että ajoneuvot, joita käytetään tartuntavyöhykkeellä pidettyjen tai luonnonvaraisten sikojen tai niistä saatujen sivutuotteiden kuljettamiseen, puhdistetaan ja desinfioidaan välittömästi kunkin kuljetuksen jälkeen eläinterveysviranomaisen osoittamassa paikassa, ja että liikenteenharjoittaja säilyttää suoritettua puhdistusta ja desinfiointia koskevat todisteet ajoneuvossa; sekä

3) kiellettävä mahdollisesti afrikkalaisen sikaruton viruksella saastuneen materiaalin ja välineistön siirtäminen pois tartuntavyöhykkeeltä, ellei sitä ole tehty vaarattomaksi viruksen tuhoavalla tavalla.

Ruokaviraston on lisäksi päätöksellään määrättävä noudatettaviksi 8–11 §:ssä tarkoitettuja kieltoja, ehtoja ja toimenpiteitä. Päätöksessä on kuitenkin määrättävä, että niitä noudatetaan vain sinä aikana, jona tartuntavyöhykkeeseen sisältyvällä alueella ei sovelleta komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2023/594 mukaisia erityistoimenpiteitä.

8 §

Kielto siirtää sikoja tartuntavyöhykkeellä tai tartuntavyöhykkeeltä sen ulkopuolelle

Sikojen siirtäminen tartuntavyöhykkeellä tai tartuntavyöhykkeeltä sen ulkopuolelle on kiellettävä.

Kieltoa ei kuitenkaan uloteta koskemaan seuraavat ehdot täyttävien sikojen siirtoja tartuntavyöhykkeellä tai muualla Suomessa sijaitseviin pitopaikkoihin:

1) siat ovat olleet pitopaikassaan vähintään siirtoa edeltävien 30 vuorokauden ajan

tai syntymästään saakka;

2) sikojen pitopaikkaan ei ole tuotu siirtoa edeltäneiden 30 vuorokauden aikana sikoja tartuntavyöhykkeen muista kuin sellaisista pitopaikoista, jotka täyttävät tämän pykälän vaatimukset;

3) sioille on tehty kunnaneläinlääkärin suorittama kliininen tarkastus siirtoa edeltävien 24 tunnin aikana ja tarkastuksen löydösten perusteella tarvittaessa tutkimus afrikkalaisen sikaruton taudinaiheuttajan varalta ennen siirtoa;

4) sikojen pitopaikassa on 3 kohdassa tarkoitettulla tavalla tarkastettu ja tutkittu tautivapauden toteamiseksi riittävä määrä myös muita kuin siirrettäviä sikoja;

5) sikojen pitopaikassa noudatetaan 7 §:n 2 momentin 1–3 kohdassa tarkoitettuja kieltoja ja toimenpiteitä sekä komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2023/594 liitteen III 2 kohdan a–g alakohdan mukaisia tehostettuja bioturvaamistoimenpiteitä;

6) sikojen pitopaikassa on siirtoa edeltävien 15 vuorokauden aikana tutkittu vähintään kerran viikossa kaksi itsestään kuollutta yli 60 vuorokauden ikäistä sikaa tai, jos tällaisia ei ole, kaksi vieroituksen jälkeen itsestään kuollutta sikaa, afrikkalaisen sikaruton viruksen varalta;

7) siat kuljetetaan määräpaikkana olevaan pitopaikkaan ensisijaisesti päätteitä pitkin ja ilman kuorman purkamista tai pysähdyksiä; ja

8) siat pidetään määräpaikkana olevassa pitopaikassa vähintään 15 päivän ajan.

Mitä 2 momentin 1, 2 ja 8 kohdassa säädetään, ei koske sellaisia sikoja, jotka ovat menossa Suomessa sijaitsevaan teurastamoon välitöntä teurastamista varten. Siat on kyettävä pitämään erillään muista sioista ja sioista saatavaa tuoretta lihaa ja lihavalmisteita saa myydä vain Suomessa. Tällaisista sioista saadut sivutuotteet on käsiteltävä 10 §:n 3 momentin mukaisesti. Lihavalmisteita, jotka on käsitelty komission delegoidun asetuksen (EU) 2020/687 liitteen VII mukaisesti, saa kuitenkin myydä myös toisiin jäsenmaihiin ja kolmansiiin maihiin.

9 §

Kielto siirtää sioista saatavia sukusoluja ja alkioita tartuntavyöhykkeen ulkopuolelle

Sikojen sukusolujen ja alkioiden siirtäminen tartuntavyöhykkeeltä sen ulkopuolelle on kiellettyä.

Kieltoa ei kuitenkaan uloteta koskemaan sellaisten tartuntavyöhykkeellä kerättyjen sikojen sukusolujen ja alkioiden siirtoa, jotka siirretään muualla Suomessa sijaitseviin pitopaikkoihin ja jotka on kerätty hyväksytyssä sukusolujen ja alkioiden pitopaikassa sellaisista sioista, jotka täyttävät 8 §:n 2 momentin 2 ja 4–6 kohdan edellytykset ja joille on tehty kunnaneläinlääkärin suorittama kliininen tarkastus sukusolujen tai alkioiden keräystä edeltävien 24 tunnin aikana ja tarkastusten löydösten perusteella tarvittaessa tutkimus afrikkalaisen sikaruton taudinaiheuttajan varalta ennen sukusolujen tai alkioiden keräystä.

10 §

Kielto siirtää sioista saatavia sivutuotteita tartuntavyöhykkeen ulkopuolelle

Sioista saatavien sivutuotteiden siirtäminen tartuntavyöhykkeen ulkopuolelle on kiellettyä.

Kieltoa ei kuitenkaan uloteta koskemaan tartuntavyöhykkeen ulkopuolella pidetyistä ja tartuntavyöhykkeellä sijaitsevassa teurastamossa teurastetuista sioista saatavia sivutuotteita sillä edellytyksellä, että tällaiset sivutuotteet pidetään erillään niistä sivutuotteista, jotka saadaan tartuntavyöhykkeellä pidetyistä sioista.

Kieltoa ei myöskään uloteta koskemaan sellaisia sioista saatavia sivutuotteita, jotka kuljetetaan suoraan Suomessa sijaitsevaan, muiden kuin ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläimistä saatavien sivutuotteiden ja niistä johdettujen tuotteiden terveystännöistä sekä

asetuksen (EY) N:o 1774/2002 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 1069/2009 mukaisesti hyväksytyyn laitokseen, jossa ne käsitellään tai hävitetään mainitun asetuksen 24 artiklan 1 kohdan a, b tai c alakohdassa tarkoitettulla tavalla. Virkaeläinlääkärin on sinetöitävä kukin kuljetusväline välittömästi sen jälkeen, kun eläimistä saatavien sivutuotteiden lähetys on lastattu.

11 §

Kielto siirtää sioista saatavia eläinperäisiä tuotteita tartuntavyöhykkeen ulkopuolelle

Sioista saatavan tuoreen lihan ja lihavalmisteiden siirtäminen tartuntavyöhykkeen ulkopuolelle on kiellettävä.

Kieltoa ei kuitenkaan uloteta koskemaan sellaista tuoretta lihaa ja sellaisia lihavalmisteita, jotka on saatu 8 §:n 2 ja 3 momentin edellytykset täyttävistä sioista tai tartuntavyöhykkeen ulkopuolella pidetyistä sioista. Lihaa ja lihavalmisteita saa myydä vain Suomessa. Valmistuksessa syntyneet sivutuotteet on käsiteltävä 10 §:n 3 momentin mukaisesti. Lihavalmisteita, jotka on käsitelty komission delegoidun asetuksen (EU) 2020/687 liitteen VII mukaisesti, saa kuitenkin myydä myös toisiin jäsenmaihiin ja kolmansiiin maihin.

3 luku

Afrikkalaisen sikaruton vuoksi perustettava lisärajoitusvyöhyke

12 §

Lisärajoitusvyöhykkeen perustaminen ja vyöhykkeellä sovellettavat toimenpiteet

Eläinterveys säännösten 70 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisena toimenpiteenä voidaan perustaa tartuntavyöhykkeeseen rajautuva eläintautilain 26 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu rajoitusvyöhyke (jäljempänä lisärajoitusvyöhyke) alueelle, jota on esitetty tai tarkoitus esittää rajoitusvyöhykkeeksi I, joka perustetaan komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) 2023/594 liitettä I muuttamalla. Lisärajoitusvyöhyke voidaan perustaa, jos arvioidaan, että rajoitusvyöhykkeen I perustamiseen kuluu aikaa ja että viipymättä toteutettavat taudintorjuntatoimenpiteet alueella ovat välttämättömiä afrikkalaisesta sikarutosta tuotteiden kaupalle ja viennille aiheutuvien riskien ja haittojen ehkäisemiseksi.

Kun rajoitusvyöhyke I on perustettu, sen kattamalle alueelle on perustettava lisärajoitusvyöhyke. Jos lisärajoitusvyöhyke on jo perustettu 1 momentin nojalla, se tulee rajojensa osalta mukauttaa rajoitusvyöhykkeeseen I siten kuin 1 momentissa mainittu komission täytäntöönpanoasetus edellyttää.

Ruokaviraston on eläinterveyssäännösten 70 artiklan 1 ja 2 kohdan mukaisina toimenpiteinä päätöksellään määrättävä lisärajoitusvyöhykkeellä noudatettaviksi niitä riskienvähentämis- ja bioturvaamistoimenpiteitä, joista 7 §:n 2 momentissa säädetään tartuntavyöhykettä koskien. Päätöksellä on kuitenkin sallittava metsästäjän käyttää omassa taloudessaan sellaista villisian lihaa, joka on tutkittu afrikkalaisen sikaruton varalta ja jossa tautia ei ole todettu. Lisäksi Ruokaviraston on kiellettävä sikojen siirrot vyöhykkeeltä Suomen ulkopuolelle.

4 luku

Erinäiset säännökset

13 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan 21 päivänä huhtikuuta 2023.

Tällä asetuksella kumotaan:

- 1) afrikkalaisen sikaruton vastustamisesta annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus (280/2014);
- 2) klassisen sikaruton vastustamisesta annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus (281/2014);
- 3) korkeapatogeenisen lintuinfluenssan vastustamisesta annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus (721/2014);
- 4) Newcastle'n taudin vastustamisesta annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus (1120/2014);
- 5) luonnonvaraisissa linnuissa esiintyvän lintuinfluenssan leviämisen estämisestä annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus (157/2015);

6) suu- ja sorkkataudin vastustamisesta annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus (107/2020);

7) viesti-, näyttely- ja koristekyyhkyjen rokottamisesta Newcastle'n tautia vastaan annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus (1118/2014).

Helsingissä 29.3.2023

Maa- ja metsätalousministeri
Antti Kurvinen

Neuvotteleva virkamies
Eero Rautiainen